

2022-10-10

Stadsbyggnadskontoret

Planavdelningen

Box 8314

104 20 Stockholm

stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Granskningsyttrande över förslag till detaljplan för Lövstaverket, del av fastigheterna Hässelby villastad 36:1 och 28:1 i stadsdelen Hässelby villastad, Dp 2017-09500

Föreningen Rädda Lövsta har tidigare i planprocessen framfört synpunkter under samrådsfasen över det planförslag som presenterades år 2019. De flesta av de synpunkter som framfördes i nämnda yttrande kvarstår nu när detaljplanen är ute för granskning, trots komplettering och omarbetning av planförslaget. Yttrandet medföljer denna skrivelse som bilaga, Bilaga1.

Utöver de synpunkter som framförts av föreningen samt av de enskilda närboende som jag företräder, både i tidigare process och i nuvarande, inkommer jag härmed som juridiskt ombud enligt fullmakt för de sakägare och föreningar som framkommer av Bilaga 2 med följande yttrande. Samtliga synpunkter åberopas.

Fullmakter medföljer inte detta yttrande, men kan fås om så efterfrågas.

Plan- och bygglagen, allmänt

Planläggning enligt plan- och bygglagen (PBL) ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning.

Hänsyn ska bland annat tas till natur- och kulturvärden samt miljö- och klimataspekter och innebära en långsiktig god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt. Vidare ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa och säkerhet, jord, berg- och vattenförhållandena, möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning, avlopp, avfallshantering, möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar, och risken för olyckor, översvämning och erosion.

Vid planläggning får enligt 2 kap 4 § PBL mark tas i anspråk för bebyggelse endast om marken ur allmän synpunkt är lämplig för ändamålet. Att planera för en bebyggelse/verksamhet som riskerar medföra stora olägenheter för boendemiljö (befintlig och planerad), vattenmiljö och naturmiljö innebär enligt mina huvudmän tvärtom en markanvändning som motverkar en god hushållning med mark.

Miljöbalken, lokaliseringsregeln

Plan- och bygglagen har inte materiella regler som skyddar närboende och naturmiljön på samma sätt som miljöbalken. Miljöbalken gäller dock fullt ut och tar över PBL vid konflikt.

En central regel i miljöbalken är den nämnda lokaliseringsregeln i 2 kapitlet 6 § miljöbalken (MB). För en åtgärd som tar i anspråk ett markområde, som i detta ärende, ska en plats väljas som är lämplig och där ändamålet kan uppnås med minsta möjliga intrång och olägenhet. Lokaliseringsbedömningar för nya projekt ska vara objektiva. Det betyder att det inte är upp till en viss sökande eller kommun att välja alternativ, utan man ska bortse från subjektiva omständigheter och frågan blir då huruvida det finns bättre platser för den planerade bebyggelsen. Till detta kommer att det är kommunen som tillsammans med exploatören har bevisbördan för att det som ingår i den föreslagna detaljplanen inte kan tillgodoses någon annanstans på ett sätt som är bättre för närboende och naturmiljön.

För att kunna utröna om en lokalisering är tillåtlig enligt 2 kap 6 § MB, en bestämmelse som gäller även för denna planering, måste det visas att platsen är lämplig och att ändamålet kan nås med minsta möjliga intrång och olägenhet. Detta gäller oavsett om

den bebyggelse/verksamhet detaljplanen medger är tillståndspliktig enligt miljöbalken eller om det krävs en MKB innan planen kan prövas.

Vid bedömningen enligt 2 kap 6 § MB måste alltid övervägas om det finns alternativa platser som är bättre. Det är kommunen som i detta fall i sitt planeringsunderlag ska visa att ingen lämpligare plats finns. Den utredning av alternativa platser som finns i planunderlaget är undermålig. Varken kommunen eller exploatören har försökt hitta realistiska och lämpliga lokaliseringar utan enbart sökt jämförelseobjekt som inte lämpar sig för verksamheten eller som inte är genomförbara av andra skäl. Bristerna i lokaliseringsutredningen är av sådan grad att det inte är möjligt att bedöma om det finns likvärdiga eller bättre lokaliseringar. Vid en redovisning av alternativa lokaliseringar måste även effekterna av dessa alternativ redovisas så att en jämförelse kan göras mellan den planerade verksamheten och alternativen. Underlaget måste innehålla tillräckligt med information för en relevant jämförelse av konsekvenser mellan de olika alternativen, samt för en bedömning av vilket alternativ som innebär minsta skada utifrån nu aktuellt intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Det finns flera platser i Stockholmsregionen som skulle kunna uppfylla kraven till lokalisering av ett stort kraftvärmeverk och som inte tillräckligt har undersökts som alternativ. Mina huvudmän har under samrådsprocessen och under den pågående miljöprövningen visat på ett antal alternativa placeringar i regionen som de bedömt vara möjliga. Några av dessa har avfärdats av exploatören, utan att tillfredställande skäl för detta uppgivits, medan flertalet inte har utretts av exploatören över huvud taget. Skillnaderna i miljöeffekter mellan den planlagda lokaliseringen och dess alternativ har inte redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Den aktuella platsen tycks i princip uteslutande ha valts utifrån exploatörens rådighet samt huruvida det saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från till exempelvis i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av effektivitetsvinster är dock inte rättsligt relevanta för att motivera detaljplanens utformning. Mina huvudmän har tagit fram en skrivelse angående alternativa lokaliseringar, se bilaga 3.

Att detaljplanen överensstämmer med översiktsplanen är inte tillräckligt för en bedömning enligt 2 kap 6 § MB. En översiktsplan säkerställer inte att miljöbalkens bestämmelser om lokalisering uppfylls. Planområdet inkluderar i detta fall dessutom även områden som inte är utpekade som reservat för teknisk försörjning i översiktsplanen, nämligen Lövstabadet och småbåtshamnen. Området utgör vidare ett av de mest förorenade markområdena i Stockholmstrakten och Sverige. Detta är av avgörande betydelse vid bedömningen om den föreslagna detaljplanen kan anses tillåtlig enligt PBL och miljöbalken, inte minst i förhållande till risken för förorening av vatten.

Mina huvudmän menar att kommunen i planen inte visat att denna plats är lämplig och att den bebyggelse/verksamhet planen medger kan ske med minsta möjliga olägenheter. Den föreslagna lokaliseringen är i stället synnerligen olämplig med

hänsyn särskilt till närboende, påverkan på Mälaren och andra ytvattenförekomster, riksintressen, naturmiljö och skyddade arter.

Undermåligt beslutsunderlag

En strategisk miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska ge helhetsbilder och är dessutom ett verktyg för att motverka att beslut fattas på fragmentariskt underlag. Både direkta och indirekta effekter ska belysas, även sådana som andra än den som vill genomföra planen har ansvar för. MKB:n ska möjliggöra en samlad bedömning av en detaljplan och den inverkan på miljön bebyggelse/verksamhet kan medföra.

En godtagbar MKB utgör en processförutsättning. När det handlar om MKB för detaljplaner framgår detta bland annat av Regeringsrättens dom RÅ 2004 ref 44. Miljökonsekvensbeskrivningens kvalitet har betydelse såväl i formellt som materiellt hänseende. Det måste således bedömas om bristerna utgör processhinder eller är av materiellt slag. Om MKB:n är behäftad med så väsentliga brister att den inte kan utgöra grund för ett ställningstagande till vare sig planens eller projektets inverkan på miljön utgör detta ett processhinder.

I förarbetena till plan- och bygglagens bestämmelser kring, prop 1994/95: 230, anförs följande: "En miljökonsekvensbeskrivning är en del av underlaget för beslut om antagande av detaljplan. ... En utebliven eller alltför bristfällig miljökonsekvensbeskrivning kan därvid vara skäl för att anse att beslutet att anta detaljplanen inte kan godtas." (s 78).

Ett genomgående problem i detta detaljplaneärende är det bristande beslutsunderlaget, även efter nu tillkomna kompletteringar. Mina huvudmän har redan under samrådsfasen tydligt visat på stora brister i det beslutsunderlag som ligger till grund för den nu aktuella detaljplanen. De flesta av dessa brister kvarstår.

Detaljplanen omfattar ett geografiskt område, som direkt eller indirekt påverkar såväl vatten- som landområden och ger effekter på flera allmänna och enskilda intressen. Detta ställer särskilda krav på miljökonsekvensbeskrivningen. Den presenterade MKB:n ger inte tillräckligt underlag för att bedöma miljökonsekvenserna på ett tillfredsställande sätt. Flera viktiga aspekter har helt förbisetts. Av dokumenten kan inte utläsas de uppgifter som kommunen behövt för att kunna fatta riktiga beslut.

Konstateras kan att dessa brister är så omfattande att den aktuella MKB:n inte kan godkännas. Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller inte kraven enligt 4 kap 34 § PBL, 6 kap 11–12 §§ MB samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG om vissa planers och programs miljöpåverkan. Detaljplanen medger dessutom industriområde, vilket medför att MKB:n måste uppfylla kraven även i 6 kap 35 § 1–7, 36, 37 och 43 §§ miljöbalken och föreskrifter som har meddelats i anslutning till dessa bestämmelser.

Brister i MKB:n

Här ska kort punktats några av de brister i beslutsunderlaget som mina huvudmän anser vara särskilt allvarliga.

- Någon egentlig alternativredovisning enligt miljöbalkens och MKB-direktivets krav har aldrig gjorts för hela projektet. Alternativen ska dessutom inte bara beskrivas utan också miljöbedömas. En översiktlig redovisning av de huvudalternativ som kommunen/exploatören övervägt och de viktigaste orsakerna till den valda lösningen har redovisats. Detta har dock inte gjorts med beaktande av miljöeffekterna. Underlaget uppfyller därmed inte kraven som ställs på redovisning av alternativ enligt vare sig 6 kap 11 § MB p 6 eller 6 kap 35 § p 2 MB och 17 § p 2.

I Naturvårdsverkets "Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program står att identifiera/utveckla, beskriva och bedöma alternativ kan beskrivas som själva kärnan i miljökonsekvensbeskrivningen som i sin tur utgör kärnan i miljöbedömningen. Arbetet med alternativ utgör således en viktig faktor för att själva syftet med miljöbedömningar ska kunna nås (Europeiska kommissionen 2004 s. 27). Man bör eftersträva alternativ som vid genomförandet inte medför betydande miljöpåverkan, men som innebär att syftet med planen eller programmet kan uppnås.

- Mina huvudmän anser vidare att en för snäv geografisk avgränsning gjorts. I princip har endast planområdet behandlats i den MKB som tagits fram, trots att marken rent geologiskt hänger samman med intilliggande områden. Exempelvis är det faktum att marken både inom och utom planområdet är mycket starkt förorenat och de effekter och risker detta kan medföra inte tillräckligt utrett. Områdena är helt sammankopplade och kan inte se som avskilda från varandra genom en detaljplanegräns.
- Den verksamhet som detaljplanen medger kommer att påverka ytvattenförekomsterna Mälaren-Görväln, Saltsjön och Strömmen. För dessa vattenförekomster finns miljökvalitetsnormer. Mälaren- Görväln är dessutom klassad som vattenskyddsområde som dricksvattentäkt för över 2 miljoner människor.

Detaljplaneförslaget innehåller inte tillräcklig redovisning avseende påverkan på ytvattenstatus för de tre vattenförekomsterna. Särskilt allvarligt är bristen vad gäller Mälaren-Görväln. Det framgår inte tydligt hur kommunen/exploatören kommit fram till att den planerade bebyggelsen/verksamheten med planerade skyddsåtgärder inte bedöms inverka negativt på möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormerna för berörda ytvattenförekomster. Kommunen/exploatören har heller inte redovisat en samlad analys eller visat på vilket sätt insamlade data har nyttjats och bidragit till ökad kunskap och

förståelse om de lokala vattenförhållandena, vare sig för ytvatten eller grundvatten. I och med att en sådan analys saknas framgår inte heller vad som ligger till grund för sökandens urval av redovisade mätdata, urval av mätpunkter för kalibrering och verifiering samt motivering till varför behovet av kompletterande provtagningar eller undersökningar inte föreligger. Den modell kommunen/exploatören redovisar är baserad på ett antal antaganden och är således ingen absolut sanning. Det saknas även en tillräcklig sårbarhets- och riskanalys angående dricksvatten. Resultaten från de undersökningar som gjorts måste sättas i sitt sammanhang och beaktas även utifrån ett ekologiskt perspektiv. Vid aktuell detaljplanering måste det därför finnas ett underlag som genom bästa möjliga vetenskapliga information identifierar de olika aspekterna av bebyggelsen/verksamheten. Ett särskilt problem är den avgränsning av bedömningen som görs i utredningen. Utredningen har avgränsats till de geografiska områden som berörs av anläggande av hamnen, transportbandet och övrigt verksamhetsområde. Inte heller för den fartygstrafik som kommer att utgöra en stor del av verksamheten med den risk för utsläpp som den medför är tillräckligt utredd.

- Geotekniska problem beträffande bland annat grundvatten är otillräckligt utredda, särskilt mot bakgrund av att området är starkt förorenat och risk finns för spridning av farliga ämnen till Mälaren. Det föreligger även fortsatt stora osäkerheter vad gäller dagvattenhanteringen.
- Enligt 6 kap 11 p c § MB ska en MKB innehålla en beskrivning av relevanta befintliga miljöproblem som har samband med ett sådant naturområde som avses i 7 kap eller ett annat område av särskild betydelse för miljön. Bildande av ett naturreservat i Kyrkhamn norr och väster om planområdet pågår. Tillräckligt underlag saknas i detta hänseende. För att möjliggöra en bedömning av med hänsyn till påverkan på skyddade arter krävs vidare ett fullgott beslutsunderlag där det tydlig framgår hur fridlysta arter och deras fortplantnings/reproduktionsområden och viloplatsen kan komma att påverkas och huruvida föreslagna skyddsåtgärder är tillräckliga för att verksamheten/åtgärden inte ska medföra krav på artskyddsdispens enligt artskyddsförordningen. De utredningar som detaljplaneförslaget innehåller är inte tillräckliga för att, för varje aktuell skyddad art, baserat på objektiva verifierbara faktorer i vetenskapliga och tekniska analyser, möjliggöra en säker bedömning. Beslutsunderlaget innehåller, trots kompletteringar, inte nödvändiga uppgifter för att kunna bedöma huruvida skyddade arter och deras habitat kommer att påverkas negativt.
- Närmaste bostadsområde ligger cirka 250 meter öster om det planerade kraftvärmeverket. Det finns även planer på att anlägga bostäder ca 200 m söder om kraftvärmeverket. Det saknas en analys av vilka negativa hälsoeffekter den

bebyggelse/verksamhet som detaljplanen medger kan medföra för närboende och för människor till följd av förorenat dricksvatten.

- Det saknas tillräckliga utredningar angående påverkan och risker som följer av de tunga transporter och övrig trafik som kommer att alstras både under och efter byggtid, både på land i vatten.

Ovanstående punkter är inte avsedda att vara en fullständig lista över brister.

I Naturvårdsverkets Allmänna råd om miljöbedömning av planer och program 2009:1, framgår att kumulativa och samverkande effekter ska uppmärksammas. Viktigt är också att kartlägga och beskriva eventuella sekundära, kumulativa och samverkande effekter som ibland kan innebära en mycket större påverkan än vad varje aspekt för sig kan ge upphov till. Påverkans totaleffekt sammanställs sedan (se 4.3.2, 8.6.4, prop. 2003/04:116 s 65). Med kumulativa effekter menas hur en verksamhet eller åtgärd tillsammans med andra pågående, tidigare och framtida verksamheter/åtgärder påverkar miljön i ett område. En plan ska alltså sättas i sammanhang med andra planer och den totala effekten ska bedömas. Detaljplaneunderlaget tar inte upp kumulativa och indirekta effekter av bebyggelsen/verksamheten.

Sammantaget kan konstateras att antalet utredningar inte borgar för dessa utredningars kvalitet.

Underlaget för beslutet om detaljplanen är därmed bristfälligt. Planen strider därför mot 4 kap 34 § PBL.

Trots bristerna i beslutsunderlaget anser dock mina huvudmän att det utifrån redan befintligt material står klart att detaljplanen och den verksamhet den medger riskerar medföra så stora olägenheter att den inte kan anses förenligt med vare sig PBL:s eller miljöbalkens krav. Den framtagna MKB:n visar att platsen inte är lämpligt för den planerade exploateringen med hänsyn till människors hälsa och säkerhet. MKB:n bekräftar en rad allvarliga olösta problem och att exploateringen kommer medföra många allvarliga risker.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen enligt PBL

Enligt 2 kap 1 § PBL ska kommunen vid planläggningen ta hänsyn till både enskilda och allmänna intressen.

Mina huvudmän anser att flera allmänna intressen kan komma att kränkas genom detaljplanen.

Planläggning ska enligt 2 kap 2 § PBL syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företråde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap och 4 kap MB ska tillämpas.

Vidare får enligt 2 kap 4 § PBL mark tas i anspråk för bebyggelse endast om marken ur allmän synpunkt är lämplig för ändamålet.

Enligt 2 kap 5 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som bland annat är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa och säkerhet, jord, berg- och vattenförhållandena, möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar och risken för olyckor, översvämning och erosion.

Enligt 2 kap 6 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan. Dessutom ska hänsyn tas till skydd mot uppkomst och spridning av brand och mot trafikolyckor och andra olyckshändelser.

Den planerade bebyggelse/verksamhet som planen medger kommer att dominera omgivningen så att omkringliggande bebyggelse kommer att förlora sin karaktär. Den kommer även att medföra ökad trafik i närområdet, både på väg och i vattenområde. Den ökade trafikintensiteten innebär förutom buller och sämre luftkvalitet även fara för person- och saksador på förbipasserande. Den föreslagna bebyggelsen kommer att skapa trafikproblem åtminstone för närboende.

Nedan tas några av dessa allmänna intressen upp särskilt. Uppräkningen är inte avsedd att vara uttömmande.

- Detaljplanen innebär ett mycket stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Om bebyggelsen/verksamheten tillåts kommer ett mycket populärt strandbad, Lövstabadet, att behöva läggas ned. Det planerade kraftvärmeverket kommer att synas milsvida omkring och skapa en industriell inramning till kulturhistoriskt värdefull miljö i Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Därtill kommer att Hässelby, i egenskap av ett delvis socialt utsatt område, är särskilt känsligt för ytterligare exploatering och industrialisering. Med detta yttrade medföljer särskilda synpunkter om gestaltningen och påverkan på landskapsbilden, se Bilaga 4.

Mälaren med öar och strandområden (inklusive det aktuella området) är av lagstiftaren utpekad som riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2 § MB. Där ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Det kraftvärmeverk detaljplanen medger skulle kraftigt påverka det rörliga friluftslivet i området. Idag fungerar och uppfattas området främst

som ett grönområde med mycket stora naturvärden. Den planerade bebyggelsen/verksamheten kommer att påverka detta intresse på ett sätt som medför påtaglig skada för riksintresset. Den verksamhet som detaljplanen möjliggör kan inte anses vara en sådan som enligt 4 kap 1 § 2 st MB kan undantas.

Utöver de rekreativa värden inom verksamhetsområdet som direkt försvinner, såsom Lövstabadet, beaktar detaljplaneförslaget inte konsekvenserna för;

a) Skridskoåkning och plogning av Lövstafjärden vintertid.

b) Stallet och Riddersviks Fältrittklubb. Med mer än en långträdare i timmen längs Lövstavägen och det bullrande transportbandet vid och över strandpromenaden kommer det att bli mycket svårt att nå ridvägarna i området.

Utöver att de rekreativa värdena från Lövstabadet, båtklubben och RC-banan helt försvinner och möjligheter till ridning och skridskoåkning inskränks, sträcker sig planens negativa konsekvenser långt utanför verksamhetsområdet.

Exempelvis försämras de rekreativa värdena för Tempeludden och Riddersviks Engelska park, genom att bebyggelsen/verksamheten kommer att störa utblickarna och vattenkontakten därifrån och för Kyrkhamn med ökat buller och närheten till industrihamnen. Området för Riddersviks gård som helhet (inklusive Engelska parken) är utpekad som kulturhistoriskt värdefullt område av Stockholms stadsmuseum i museets kulturhistoriska klassificering. Tempeludden i Engelska parken, som gränsar till området med deponihögarna, bedöms ha hög känslighet för förändring. Från Tempeludden har man utsikt mot platsen för kraftvärmeverket.

Detaljplanen påverkar även vyn och upplevelsen av golfbanan, Lövsta Koloniträdgårdsförenings kolonilotter och det nyanlagda elljusspåret. Att förlägga en omfattande industrianläggning mellan bebyggelsen och landsbygden förändrar hela områdets karaktär av semiurban zon, med successiv övergång mellan stad och landsbygd.

Den bebyggelse/verksamhet detaljplanen medger riskerar även att medföra negativ påverkan på riksintresse för anläggning för vattenförsörjning utpekad enligt 3 kap 8 MB, området med Görvälnsverket (Havs- och vattenmyndighetens beslut 2845–2016). Även Lovö vattenverk och tillika riksintresse har sitt intag i Görväln. Verksamheten riskerar att medföra negativ påverkan på hela Östra Mälaren, som är skyddad vattentäkt för Storstockholm. Där även det största vattenverket, Norsborg, är riksintresse.

Mark- och vattenområden ska enligt 3 kap 1 § MB användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Mina huvudmän anser inte att den markanvändning detaljplanen medger utgör en sådan markanvändning som är lämplig i enlighet med 3 kap 1 § MB. Detta talar för att den valda platsen heller inte är tillåtlig enligt 2 kap 2 och 4 §§ PBL.

Detaljplanen beaktar heller inte natur- och kulturvärden och främjar inte en ändamålsenlig struktur för bland annat grönområden, god livsmiljö och goda miljöförhållanden i enlighet med 2 kap 3 § PBL.

- Vid planläggning ska enligt 2 kap 10 § PBL miljö kvalitetsnormerna i 5 kap MB eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap MB följas. I översiktsplan, detaljplan och områdesbestämmelser ska det framgå hur MKN kan uppfyllas. I begreppet iaktta torde ligga en öppning till ett helhetstänkande, så att bedömningen också kan inbegripa en sammantagen bedömning av planens effekter på luftföroreningshalter genom att planläggningen sätts in i ett större geografiskt eller tidsmässigt sammanhang.

Detaljplanen visar inte på ett tillräckligt sätt hur den planerade bebyggelsen/verksamheten förhåller sig till EU:s vattendirektiv och de däri angivna miljö kvalitetsnormerna. Vid detaljplaneringen innebär bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer som bygger på EU-rätt att kommunen har tillsammans med exploatören ansvaret för att en miljö kvalitetsnorm för vatten följs och att krav därför ska ställas på skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att normerna ska uppnås vid den angivna tidpunkten. Vidare är medlemsstaterna bundna av direktivets bestämmelser om icke-försämring och om att målen ska uppnås. Kommunen har dessutom, tillsammans med andra myndigheter och domstolar, en skyldighet att tolka nationell lagstiftning utifrån direktivets syfte. Ramvattendirektivet har direkt effekt bland annat då människors hälsa riskeras om grundvattenkvaliteten och som i detta fall vattenkvaliteten för Mälarens dricksvattentäkt försämras genom det planerade projektet.

Uppförande och drift av den verksamhet som detaljplanen medger äventyrar uppnåendet av både god ekologisk och kemisk status åtminstone för ytvattenförekomsten Mälaren-Görvaln. Miljö kvalitetsnormerna äventyras därmed. Detaljplanen strider således mot 2 kap 10 § PBL, 5 kap miljö balken samt förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

- Mina huvudmän vill här även hänvisa till Regeringsrättens som i mål 7994–03 där domstolen slog fast att ett effektivt genomförande av habitatdirektivets bestämmelser om artskydd förutsätter att det eventuella behovet av att ta hänsyn till fridlysta arter och deras fortplantnings- och viloplatsen klarläggs i sådan tid att det kan beaktas såväl i planprocessen som i följande ärenden om

bygglov i enlighet med planen. Om frågan om skydd för fridlysta arter tas upp först sedan övriga prövningar slutförts finns en uppenbar risk att någon verklig prövning av förutsättningarna för undantag från fridlysningen inte kommer tillstånd. Även om PBL inte formellt kräver att bestämmelserna om artskydd beaktas i ett ärende om detaljplan får regelsystemet enligt domstolen ändå anses förutsätta att erforderlig information i dessa avseenden ändå ska finnas tillgänglig i ett ärende om detaljplan.

- Hur dagvattnet omhändertas är av stor betydelse för att uppnå en god och långsiktigt hållbar vattenmiljö.

Inte heller dagvattenhanteringen är säkerställd. Den bebyggelse/verksamhet som denna detaljplan medger ställer särskilt höga krav på särskild dagvattenhantering. Kommunen har dock i planen inte tydligt klargjort förutsättningarna för detta med lämpliga planbestämmelser. Stora nederbörds mängder och smältvatten som inte längre absorberas av hårdgjorda markytor kan exempelvis komma att ändra det hydrologiska förhållandet och grundvattennivån i hela området.

- Den bebyggelse/verksamhet detaljplanen medger skulle medföra ökade utsläpp av koldioxid med ca 200 000 ton årligen. Detta strider mot såväl Sveriges internationella åtaganden som nationella miljömål. Sverige har som utsläppsmål när det gäller minskning av växthusgaser ställt upp att dessa utsläpp till år 2030 ska vara 63 % lägre än 1990 års utsläppsnivåer. Till år 2040 ska de vara 75 % lägre än 1990 års utsläppsnivåer och till år 2045 gäller nollutsläpp.

Detaljplaneförslaget tar inte tillräcklig hänsyn till dessa allmänna intressen.

Även mina huvudmäns enskilda intressen påverkas starkt av den föreslagna detaljplanen. De riskerar att utsättas för stora olägenheter till följd av den bebyggelse/verksamhet som detaljplanen medger. Sammanfattningsvis utgörs dessa olägenheter främst av (utan inbördes rangordning):

- Hälsoeffekter av utsläpp till luft
- Hälsoeffekter på grund av åtgärder med förorenad mark
- Buller
- Lukt
- Förändrad landskapsbild
- Minskat rekreatjonsområde i närheten av bostaden

- Ljusimmissioner
- Trafiksituationen

Detaljplaneförslaget tar inte tillräcklig hänsyn till dessa enskilda intressen.

Slutord

Kommunfullmäktiges beslut om att anta en detaljplan utgör rättstillämpning och inte politik. Enligt regeringsformen måste sådan rättstillämpning följa gällande lag. Markanvändning är föremål för ett antal lagar där miljöbalken är den som gäller fullt ut för hela området utan att sättas åt sidan av annan svensk lag (utöver vad miljöbalken själv anger). Miljöbalken har alltså full tillämplighet även när det gäller markanvändning som faller under plan- och bygglagen. Miljöbalkens omfattande tillämpningsområde inkluderar all slags möjlig inverkan på naturmiljön och denna ska bedömas med bästa möjliga hänsyn till inledningsparagrafen. Plan- och bygglagen gäller också för markanvändning, men är begränsad till bebyggelse och liknande åtgärder kommun för kommun. Plan- och bygglagen tar inte över miljöbalken i något avseende vad gäller de materiella reglerna, utan kan tillämpas inom ramen för miljöbalken men inte utanför miljöbalkens ramar. Däremot ger plan- och bygglagen kommunerna möjlighet att, så länge det inte strider mot annan lag, lägga till kommunala önskemål om markanvändningen. Den bebyggelse/verksamhet den föreslagna detaljplanen medger omfattas även av krav som bygger på EU-rätt. EU-rätten står över svensk lag som PBL.

Ett antagande av föreslagen detaljplan strider mot en rad bestämmelser i miljöbalken, plan- och bygglagen samt EU-rätten vad gäller försiktighetskrav, rimlighetsavvägning, val av plats, hänsyn till vattenkvalitet och vattenpåverkan, ekologiskt känsliga områden och natur- och kulturliv, skydd för människors hälsa, miljökonsekvensbeskrivning samt avvägning mellan allmänna och enskilda intressen. Beslutsunderlaget omfattas av stora brister i förhållande till 4 kap 34 § PBL samt 6 kap 11 och 35 §§ MB.

Kommunen har i planen inte visat att denna plats är lämplig och att bebyggelsen/verksamheten kan ske med minsta möjliga olägenhet. Alternativa platser har inte utretts tillfredställande. Den föreslagna lokaliseringen är tvärtom synnerligen olämplig och miljöbalkens lokaliseringsbestämmelse i 2 kap 6 § MB är således inte uppfylld. Denna bestämmelse gäller fullt ut även vid detaljplanering.

Föreslagen bebyggelse/verksamhet strider mot den avvägning i markanvändningsfrågan mellan allmänna och enskilda intressen som ska göras inför planbeslutet enligt 2 kap PBL. I en sådan avvägning ska företräde ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning med markresurser.

Varken de allmänna intressena eller de enskilda intressena har tillräckligt beaktats (vattenkvalitet, naturskydd, artskydd, hälsa med mera).

Detaljplanen beaktar inte natur- och kulturvärden och främjar heller inte en ändamålsenlig struktur för bland annat grönområden, god livsmiljö och goda miljöförhållanden i enlighet med 2 kap 3 § PBL. Marken är på grund av de geologiska markförhållandena inte lämplig för bebyggelse enligt 2 kap 4 § PBL. Planen är heller inte lämplig med hänsyn till 2 kap 5 och 6 §§ PBL. Det kan inte uteslutas att planens genomförande kan komma att innebära att miljökvalitetsnormerna för vatten enligt 5 kap MB inte följs. Den föreslagna detaljplanen strider således mot 2 kap 10 § PBL, 5 kap miljöbalken samt förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

Genomförs den exploatering som planen möjliggör riskerar inte enbart närboende av att utsättas för negativa hälsoeffekter. Sveriges största dricksvattentäkt riskeras och natur och skyddade arter kan komma att påverkas på ett sätt som inte är förenligt med vare sig svensk rätt eller EU-rätt. Att hänsyn till kommuners självbestämmande eller exploitörers intressen skulle ta över är inte förenligt med någon av dessa regleringar.

Mina huvudmän anser sammanfattningsvis att den föreslagna detaljplanen därmed inte kan antas.

I övrigt hänvisar mina huvudmän till de tidigare yttranden de ingivit under hela planprocessen.

Dag som ovan

Gunilla Högberg Björck

Enligt fullmakt

Bilagor:

Bilaga 1. YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND Dnr 2017–09500; Lövestaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.Föreningen Rädda Lövsta 2019

Bilaga 2. Förteckning över mina huvudmän

Bilaga 3. ALTERNATIV TILL LÖVSTA, Föreningen Rädda Lövsta

Bilaga 4. D Åkesson, Jämförelse- och synpunkter på Planbeskrivning, Granskning, Dnr 2017–09500